

historische kring huizen

HUIZER KRING BERICHTEN

14e jaargang nr. 3, oktober 1993

Huizen, i Gemeentehuis, Gr.
Nichman 10, 02152-81911

Aan de leden,

OPEN MONUMENTENDAG EN HUIZER DAG op 11 september 1993

Het bestuur van de Historische Kring Huizen dankt allen hartelijk die meegewerkt hebben om ons deel van de Huizer/Monumentendag weer zo goed te doen slagen.

We denken aan de grote groep vrijwilligers die:

- meewerkten aan de rondleidingen in de Oude Kerk;
- de begeleiding op zich namen van de beklimming van de toren van de Oude Kerk;
- meewerkten aan het optreden van de Klederdrachtgroep!

Door de goede samenwerking was het mogelijk de vele, vele bezoekers in de Oude Kerk goed op te vangen. Een speciaal woord van dank gaat naar de organisten mevrouw H. van Pelt-Veerman en de heer C. van der Poel, die niet alleen aan het begin van de middag gedurende ruim drie kwartier een concert verzorgden, maar ook daarbuiten nog regelmatig op het orgel speelden. Dat maakte voor veel bezoekers de rondgang door de kerk echt af!

Hoewel wij als Historische Kring ons best doen om het allen zoveel als mogelijk is naar de zin te maken, moesten ook dit jaar helaas weer mensen de beklimming van de toren uitstellen tot een volgende keer omdat de toeloop te groot was. Vanwege de veiligheid is het nodig de groepen die de toren opgaan goed te begeleiden en ervoor te zorgen dat niet teveel mensen tegelijk de open trap opgaan. Dank zij de inzet van de begeleiders is het ook deze keer weer zonder ongelukken verlopen. Zelfs het weer werkte nog redelijk mee!

Onze eigen Klederdrachtgroep was, zoals inmiddels gebruikelijk, in de Oude Kerk, maar natuurlijk vooral in het dorp duidelijk aanwezig. Dit keer niet alleen met eigen presentaties, maar ook als gastvrouw voor een grote klederdracht- en volksdansgroep uit Wieringen. Een geslaagde samenwerking, die een aantrekkelijk programma opleverde voor een enthousiast publiek.

Alle medewerkers dan ook heel hartelijk dank!

Het Bestuur

kerk

stadhuis

molen

kasteelbuitenhuys

woonhuys

bedrijfs-industrieel monument

museum

boerderij

vestingwerken

diversen

OPROEP VAN DE REDACTIE

De eind-redactie van het Berichtenblad heeft behoefte aan hulp! Graag zouden bestuur en redactie deze nieuwsbrief van de Historische Kring Huizen zien uitgroeien tot een volwaardig tijdschrift(je), met een tevoren bepaald rooster van verschijnen. Wie wil hieraan meewerken? Zie verder blz. 2.

Bestuur Historische Kring Huizen

voorzitter: vacature
 waarnemend voorzitter: Mw. A. Kruijning-Teeuwissen
 Driftweg 151, 1272 AC Huizen, tel. 54776
 vice-voorzitter: Ing. W.H.H. Groothoff
 Gooierserf 78, 1276 KP Huizen, tel. 51540
 waarnemend secretaris/
 penningmeester: Drs. C. Kruijmer
 Botterstraat 7a, 1271 XL Huizen, tel. 51713
 bestuurslid: Mw. T. Kruijmer-Vos
 Botterstraat 7a, 1271 XL Huizen, tel. 51713
 archivaris: M.P. Rooth
 Punter 13, 1276 CX Huizen, tel. 64535
 ledenadministratie: Mw. T. Rooth-Piëst
 Punter 13, 1276 CX Huizen, tel. 64535

 Klederdrachtgroep: Mw. J.W. van Geenen-van den Berg
 Lijzij 109, 1276 GK Huizen, tel. 52807
 Redactie Berichtenblad: Mw. G.E.E. van Noppen
 Brede Englaan 12, 1272 GS Huizen, tel. 53783

Geheel of gedeeltelijk overnemen van artikelen slechts toegestaan met uitdrukkelijke bronvermelding en na schriftelijke toestemming.

Vervolg "Oproep van de redactie"

We denken aan redactieberaad op één avond per zes weken (gedurende twee uur) over de inhoud van komende nummers van het Berichtenblad. Het blijft uiteraard de bedoeling om verslagen van ledenavonden en activiteiten te publiceren naast artikelen en series: het Berichtenblad is tenslotte ook de nieuwsbrief van de vereniging.

Van de leden van deze nieuwe "werkgroep redactie" wordt verwacht dat zij bij toerbeurt de verantwoordelijkheid willen nemen om kopij die geschikt is voor het blad op te sporen en te (laten) schrijven. En vooral wordt meédenken verwacht over wat de leden van de Historische Kring Huizen zou interesseren en de bereidheid actief mee te werken om dat in het Berichtenblad te verwerken.

Opgaven graag aan redactie en/of bestuur (voor adressen zie boven).

MEDEDELING van het bestuur:

De ruim honderd exemplaren van het boek "In Huizen staat een huis" van de heer Paul Schiffers, waarvoor de Historische Kring Huizen zich garant gesteld had en die aan de leden tegen een gereduceerde prijs waren aangeboden, zijn inmiddels uitverkocht. Via de Historische Kring worden geen exemplaren meer verkocht. U kunt het boek nog wel in de boekhandel kopen tegen de normale prijs. Het is overigens zeer verheugend dat dit boek met zoveel belangstelling ontvangen is!

STICHTING REGIONALE GESCHIEDBEOEFENING NOORD-HOLLAND

Elk winterseizoen organiseert de Stichting Regionale Geschiedbeoefening Noord-Holland enkele cursussen speciaal voor leden van historische verenigingen in de provincie Noord-Holland. Het uitvoerige cursusprogramma-boekje is toegezonden aan het bestuur, maar hieronder volgt een overzicht van het cursusaanbod.

Cursusprogramma 1993-1994 (in chronologische volgorde van aanvangsdatum).

Bronnen in het Rijksarchief in Noord-Holland: een overzicht van het materiaal voor onderzoek naar lokale en regionale geschiedenis dat in het Rijksarchief aanwezig is. Zowel archiefstukken als de collectie kaarten en de bibliotheek krijgen aandacht. In een aparte les zal worden ingegaan op het in Zuid-Holland aanwezige materiaal dat van belang is voor de geschiedenis van Noord-Holland.

Lokatie: Haarlem. Tijdstip: zaterdagochtend 10.00 - 12.00 uur.

Duur: 6 lessen. Kosten fl. 90,- (incl. cursusboekje). Aanvang: oktober 1993.

Ontdekkingsreis naar het verleden: basiskennis van de methodiek van historisch onderzoek. Aan de orde komen: formuleren van een vraagstelling, onderzoekopzet, literatuuronderzoek, het gebruik van archieven, andere bronnen, het verwerken van de gegevens tot een werkstuk.

Lokatie: Schagen. Tijdstip: woensdagavond 19.30 - 21.30 uur.

Duur: 8 lessen. Kosten fl. 120,- (incl. syllabus). Aanvang: oktober 1993.

Oud-Nederlands: bij het onderzoek naar het verleden is niet alleen het oude handschrift een probleem, maar ook wijkt het Nederlands nogal af van wat wij heden ten dage gebruiken. In deze cursus komen verschillende aspecten van het oud-Nederlands, van ca. 1300 tot ca. 1800, aan de hand van gedrukte teksten aan de orde.

Lokatie: Hoorn. Tijdstip: maandagavond 19.15 - 21.15 uur. Duur: 8 lessen.

Kosten: fl. 120,-. Aanvang: oktober 1993.

Middeleeuws Latijn vertalen: in oudere stukken komt men dikwijls enkele woorden of zelfs hele akten in het Latijn tegen. Met behulp van deze cursus wordt de vaardigheid van cursisten in het vertalen van het Latijn vergroot. Tevens wordt enige aandacht besteed aan de uiterlijke vorm van de teksten. Van de deelnemers wordt enige basiskennis van het Latijn verwacht (bijv. schoolkennis).

Lokatie: Weesp. Tijdstip: dinsdagavond 19.30 - 21.30 uur. Duur: 10 lessen, 1x per 2 weken. Kosten: fl. 150,-. Aanvang: november 1993.

Nederzettingsgeschiedenis: wie belangstelling heeft voor het ontstaan en de ontwikkeling van het Noordhollandse landschap komt in deze cursus aan zijn trekken. Na een algemene inleiding over aspecten van nederzettings-geschiedenis wordt ingegaan op oude kaarten, toponiemen en archiefmateriaal. Tenslotte wordt een voorbeeldstudie nader bekeken.

Lokatie: Amsterdam. Tijdstip: maandagavond 19.00 - 21.00 uur.

Duur: 5 lessen. Kosten: fl. 75,-. Aanvang: januari 1994.

Bestuursgeschiedenis: de ontwikkeling die het plaatselijk bestuur doormaakte in de periode 1600 - 1900 wordt behandeld. Vervolgens wordt ingegaan op de mogelijkheden van onderzoek naar lokale bestuursgeschiedenis, het benodigde bronnenmateriaal en de vindplaatsen.

Lokatie: Alkmaar. Tijdstip: dinsdagavond 19.15 - 21.15 uur.

Duur: 4 lessen. Kosten: fl. 60,-. Aanvang: januari 1994.

Huizenonderzoek/dorpsreconstructie: praktijkgerichte cursus voor diegenen die bewoners en eigenaren van een huis, een straat of een dorp willen uitzoeken. Bronnenmateriaal als kadaster, bevolkingsregister en belastinggegevens worden behandeld aan de hand van een case-study. De aandacht zal vooral gericht zijn op de negentiende eeuw.

Lokatie: Koog aan de Zaan. Tijdstip: maandagavond 19.00 - 21.00 uur.

Duur: 6 lessen. Kosten: fl. 90,-. Aanvang: februari 1994.

Naast deze cursussen wordt een lezingencyclus gegeven over het onderwerp "Vreemdelingen in Noord-Holland". In vier avonden worden verschillende aspecten van immigratie belicht, o.a. de seizoensgebonden trekarbeid, vreemdelingen en criminaliteit en het overheidsbeleid. Inschrijving voor afzonderlijke avonden is mogelijk.

Lokatie: Beverwijk. Tijdstip: maandagavond 20.00 uur. Duur: 4 bijeenkomsten.

Kosten: fl. 40,-. Aanvang: november 1993.

Nadere inlichtingen: bij de provinciaal consulent geschiedbeoefening,

mw. drs. K.W.J.M. Bossaers, Stichting Regionale Geschiedbeoefening

Noord-Holland, Postbus 5212, 2000 GC Haarlem. Telefoon: 023-318436.

Bezoekadres: Kleine Houtweg 18, Haarlem.

Meutjen Aartjen en Oôme Lambert
(bekend van de brieven aan haar
nicht) gefotografeerd door
mevrouw S. Freeke te Scheveningen

Zie pag. 5.

Uit ut leven êgrepen.

Een daggie op stap mot de klederdrachtgroep van de Historische Kring Huizen.

We wazzen uittenoôdigd om een daggie mot mekaar in Scheveningen te kommen. "In dracht" vanzelf. Gelukkig gong Lambert ôk mie, aarst zou ik ter toch teugen oppêzien hemmen. We zouwen Geertje en Willie mienemen dus, dat kon een leuk daggie wurren. Mar goôd ... wij op zaaterdagmorgen op Scheveningen an. De weg ter naer too zou gien probleem wezen, dochten we. Nou, dat vul goôd teugen. Mot gien meugelijkhaid konnen we de Keizerstraet vijnden. We gongen hier heêne en dan weer draeien, de aare kangt op. Mar 't was gewoôn onmeugelijk om d'r te kommen. Too we dan ôk stopten vlak achter een pliesie-auto too stelde Willie vur om an de pliesie te vragen of tie ons vúr wou rijen. Ze het effen an die man uitlegen dat we mar nijt konnen kommen waar we wezen mozzen ... en ja hoor ... de pliesieauto zou vúr ons uit gaen rijen. Mar dee man kon d'r ôk nijt uitkommen ... zo'n zeutjen as ut was ... alles was ovvesleuten.

Ongertussen hadden we wel schik mot mekaar... dat kan je denken. Too hemmen we de auto vlak bij ut strangd êzet en binnen we mar gaen loôpen naer de Keizerstraet waar we ontvangen zouwen wurren. Nae datte we een bakkie koffie mot een broëdjien êkregen hadden wazzen we weer heêlemol oppeknapt.

In de Keizerstraet mozzen we twee keer optreeën mot onze klededrachtgroep. Neejen ... wij nijt alleênig ... d'r wazzen een heêleboel groepen êkommen .. uit ut heêle langd uit. As je zoô mot je Huizer kleren rongdloôpen dan wur je reddeur op de kiek êzet. Vuul samen mot Lambert, mar ôk mot de aare maiden. En as je dan zoô op de kiek êzet wurren dan denk ik altijd: "Wat zouwen al die minsen toch mot die foto's doôn?"

Laet ik nou toch van de week een brief êkregen hemmen van een minsie dee van ons foto's êmaakt het en ze ons nou toostuurde. In de brief schrijft ze waarom ze dat doôt. Ze het een hobbij ... ze schrijft brieven in Esperanto en dee brieven stuurt ze naer minsen over de hele wereld. En die foto's gebruikt ze dan om ergens over te kunnen schrijven wat zij weer beleefd het! Nou ... daer zou een mins toch nooit oppekommen wezen! Zoô neutig.

Vur dee ker maggen jullui de brief ok lezen ... marre ... breng ut nou nijt veder ... want een aar hêt ter niks an.

Aartje Kruijning

(Eigen spelling van de auteur.)

Scheveningen 7-9-1993

Beste mevrouw en meneer,

Afgelopen zaterdag heb ik foto's van U beiden gemaakt en beloofd de foto's naar U toe te zenden. A.u.b. hier zijn ze dan en ik vind ze heel goed geslaagd! Een leuke herinnering aan Scheveningen. Misschien heeft U zich wel afgevraagd, waarom wil dat vreemde mens foto's van ons maken? Ik zal het U uitleggen. Ik leerde en spreek nu de taal Esperanto. Zodoende ken ik veel mensen over de hele wereld, waar ik mee correspondeer. Ook is er ieder jaar een Esperanto wereldcongres. Ieder jaar in een ander land. Af en toe neem ik deel aan het congres en dan is het zó leuk om iedereen weer terug te zien; uit Japan, Korea, Israël, Noorwegen, enz. enz. Daarom maak ik dikwijls foto's om, als ik een brief schrijf, een verhaal te maken en daarbij foto's te doen. Ik hoop dat ik U ook blij heb gemaakt met de foto's. Ik wens U alle goeds toe in gezondheid en voorspoed.

Ik eindig met een vriendelijke groet uit Scheveningen.

Sara (Freeke)

OUDE KRANTEN

Veel verhalen en gebeurtenissen zijn te vinden in oude kranten en tijdschriften. Daarom heb ik een knipsel-archief aangelegd van 1900 tot heden. Het archief bevat knipsels die betrekking hebben op Laren. Maar, kom ik een verhaal tegen uit één van de andere Gooise gemeenten, dan knip ik dat uit en stuur dat naar de desbetreffende Historische Kring, of ik distilleer er zelf een verhaal uit.

Sinds 1980 knip ik dagelijks de artikelen uit de kranten waar we op geabonneerd zijn. Tot die jaargang ontbreekt nog veel. U kunt mij al heel blij maken met een "ouwe krant". Hoe ouder hoe liever en ook ingebonden tijdschriften zijn heel welkom. Bij voorbaat hartelijk dank.

Bep (G.L.) de Boer, Ericaweg 58, 1251 WN Laren. Tel. 02153-15732.

Het volgende verhaal is een voorbeeld van de werkwijze van de heer de Boer. Naar aanleiding van het Nieuwsblad voor Huizen van dinsdag 20 februari 1951 stuurde hij ons Berichtenblad het volgende tweeledige artikeltje toe, dat op verrassende en leuke wijze aangevuld werd door mevrouw de Boer.

Ds. van Wijhe legde eerste steen voor de nieuwe kerk van de N.P.B.

Het was zaterdag 17 februari 1951 voor de Huizer afdeling van de Nederlandse Protestanten Bond een grote dag, toen 's middags de eerste steen werd gelegd voor de kerk aan de Imkerweg. Ondanks het slechte weer waren de leden in grote getale gekomen om hiervan getuige te kunnen zijn. De voorzitter van de N.P.B., de heer Flier, heette de aanwezigen hartelijk welkom, in het bijzonder burgemeester en wethouder van Huizen, vertegenwoordigers van de vrijzinnige kerkelijke instanties uit de omgeving en de pastoor van de Huizer parochie. De heer Flier verheugde zich over de grote opkomst, die getuigde van meeleven met de kerkbouw. Hij hoopte, dat de leden hun steun zouden blijven geven en dat het kerkgebouw een waardige werkplaats zou zijn voor de uitbreiding van Gods Koninkrijk.

De heer van Trigt, voorzitter van het kerkbouwfonds, memoreerde dat veel steun nodig was geweest en veel medewerking was ondervonden, ook van derden. Dit uur, aldus de heer van Trigt, was een vreugdevol uur voor de initiatiefnemer Ds. van Wijhe. Hij legde de nadruk op de grote financiële lasten die de afdeling thans te dragen kreeg, waarop hij de hoop uitsprak, dat alle leden hun beste krachten zouden blijven geven deze lasten te helpen verlichten.

Ds. van Wijhe ging hierna over tot de eerste steenlegging. Nadat hij deze symbolische daad had verricht, bad hij de volgende woorden: "Zegent Gij dit werk, ondernomen in dienst van de arbeid, waarvoor Gij ons hebt geroepen." Ds. van Wijhe sprak hierna een korte rede, waarin hij de woorden memoreerde, geschreven door Ds. van Drimmelen in het gemeenteblad, waarin de kerkbouw in hoofdzaak werd geweten aan het enthousiasme van Ds. van Wijhe. Spreker gaf toe, dat hij altijd zeer enthousiast was geweest voor de kerkbouw, maar dat hij zonder de grote medewerking van de leden niets had kunnen bereiken. Maar in de eerste plaats noemde hij God, die hem in staat had gesteld dit werk in Geloof, Hoop en Liefde aan te vatten. Ds. van Wijhe sprak de hoop uit, dat deze kerk, met zoveel enthousiasme begonnen, een waarachtig huis van God zou zijn, welke spoedig te klein zou zijn om de kerkgangers te kunnen bevatten. Met de woorden "God zegene u bij dit werk" besloot ds. van Wijhe zijn rede.

Het ogenblik van de eerste steenlegging door ds. Van Wijhe.

Ds. van Drimmelen, voorgangster van de afdeling Huizen, sprak er over, dat dit slechts het eind was van het begin. Zij achtte het een goed teken, dat zovelen het slechte weer hadden getrotseerd en hoopte dat deze kring mocht groeien en dit gebouw waard zou zijn.

De heer van Trigt dankte tenslotte alle aanwezigen voor hun opkomst.

En naar het Nieuwsblad voor Huizen van dinsdag 26 juni 1951:

Kerk N.P.B. officieel in gebruik genomen

Het was zondag 24 juni 1951 een belangrijke en verheugende dag voor de afd. Huizen van de Nederlandse Protestantten Bond. Na jaren van hard werken zagen de leden hun moeite beloond in het nieuwe kerkgebouw, waar de eerste kerkdienst 's morgens werd gehouden. Het kerkje biedt plaats aan 150 personen en is een ontwerp van architect van Oorschot. De voorgangster was Ds. G. van Drimmelen en medewerking werd verleend door het kerkkoor o.l.v. Rien Schipper. Voor haar preek had Ds. van Drimmelen gekozen 1 Cor. 3 vers 16: "Weet gij niet dat gij Gods tempel zijt en de Geest Gods in u woont".

In de middagdienst werd het gebouw officieel overgedragen, waarbij de kerk geheel gevuld was met genodigden, o.a. burgemeester mr. P. van Driel, wethouder Bout en de gemeentesecretaris de heer Groenestein. In haar rede zei Ds. van Drimmelen o.a. blij te zijn dat het zover was gekomen en het noodverblijf, de gymnastiekzaal van de Openbare School, vaarwel gezegd kon worden. Verder waren er nog vele sprekers, waaronder ook oud-voorganger Ds. M.C. van Wijhe. Hij had de eerste steen gelegd en de eerste stoot gegeven voor de kerkbouwactie. Hij vertelde in zijn rede "hoe het groeide". Hierbij werden vele herinneringen opgehaald. Hij hoopte tenslotte dat het kerkgebouw zou dienen als wegwijzer naar Christus. Het koor zong hierna Psalm 42 van Mendelssohn.

Hierna spraken nog enige leden uit het bestuur en het hoofdbestuur van de N.P.B. De heer Schrijver overhandigde een fotoalbum met een vijftigtal foto's over de bouw en namens de vrouwenclubs werden huishoudelijke artikelen aangeboden, waaronder handbewerkte tafelkleden. De heer Flier, voorzitter van de afd. Huizen, dankte alle sprekers voor hun welgemeende wensen. Tot slot zong het koor een wijdingscantate, waarvan de muziek was gecomponeerd door de heer Rien Schipper, op tekst van ds. J.J. Thomson.

Bep (G.L.) de Boer, Laren

Ds. van Wijhe te Huizen

mw. Joke de Boer-van Soelen

Daar mijn man bijna dagelijks met historie en/of genealogie bezig is en daarbij uit oude kranten of tijdschriften historische verhalen weet te destilleren, liet hij mij het artikel over de "Eerste steenlegging van de N.P.B. in 1951" zien. Omdat ik enige tijd (1947-1948) in het gezin van Ds. van Wijhe heb doorgebracht, deed me dat wel wat. Ik dacht meteen aan die fijne tijd daar aan de Nieuwe Bussummerweg in Huizen. Zo zag ik hem weer in gedachten voor me staan met z'n puntbaardje en z'n altijd vriendelijke gezicht.

Maria Cornelis van Wijhe. Zijn eerste standplaats was Barchem. Hij heeft daar vele jaren als predikant van de Nederlandse Protestantten Bond gewerkt. Hij had twee dochters. Zijn vrouw is daar gestorven en begraven. Later werd hij beroepen naar Vught waar hij met zijn tweede vrouw woonde in de oorlogsjaren. Hij was actief in het verzet en heeft zich met levensgevaar ingezet voor het lot van de gevangenen in het beruchte kamp Vught. Hij moest, met zijn vrouw, onderduiken toen dit ontdekt werd. Uit wraak hebben de Duitsers zijn pastorie in de brand gestoken. Na de oorlog kwam hij in Huizen wonen op de Nieuwe Bussummerweg 81.

A black and white photograph of a brick church building. The church features a prominent steeple with a bell, a large arched window, and a gabled roof. The text "NPB" is visible on the lower right side of the image.

Het kerkgebouw aan de Imkerweg.

Hij gaf zelf het kerkblad "Geloof en Leven" uit. Dat werd gedrukt bij drukkerij Visser in de Raadhuisstraat. Ds. van Wijhe was wat je noemt een echte "rooie" dominee, wat helaas niet door iedereen gewaardeerd werd. Daar heeft hij het vaak moeilijk mee gehad. Hij was een grote vriend van de bekende ds. Buskes. Ook was hij hoofd van de "Jonge Kerk", waar jongelui elke zondagavond bij elkaar kwamen en om beurten een inleiding hielden over een bepaald onderwerp. Eerst bij de leden thuis, later in de garage naast zijn huis, die we gezamenlijk hadden opgeknapt. Ds. van Wijhe is in de jaren vijftig overleden en in Barchem bijgezet in het graf bij zijn eerste vrouw.

Naschrift: twee jaar geleden heeft wat nu de "Vrijzinnige Geloofsgemeenschap NPB" heet het feit herdacht dat 40 jaar tevoren het kerkgebouw aan de Imkerweg (inmiddels César Francklaan) in gebruik werd genomen. In 1994 zal het 50-jarig bestaan van de Huizer afdeling herdacht worden.

Ik vond het persoonlijk leuk om deze herinneringen onder ogen te krijgen, omdat ik één van de zondagschoolkinderen was voor wie de kapstokken opgehangen moesten worden! En ds. van Wijhe herinner ik me nog erg goed van het kerstspel waarin ik mee mocht doen als 6-jarig engeltje.....

Zo roepen herinneringen herinneringen op. Mevrouw Joke de Boer-van Soelen stuurde ons bij haar bovenstaande verhaaltje over haar tijd in Huizen ook de onderstaande foto toe met bijschrift. Zijn er onder onze lezers mensen die haar vraag kunnen beantwoorden? Haar adres is Ericaweg 58, 1251 WN Laren, tel. 02153 - 15732. Of hebt u aanvullende informatie? We houden ons aanbevolen!

Wendy van Noppen

Deze foto is een dierbare herinnering aan die fijne tijd in Huizen. Dit is de opvoering van de sprookjes van Moeder de Gans door de balletgroep van mevrouw Willems. (Zij woonde op de Ericaweg). Het werd opgevoerd in het Verenigingsgebouw voor de Buurtvereniging "Hoog-Huizen".

Ik zit links op de foto, zwart gemaakt als "het duveltje in een doosje". Wie de anderen zijn dat weet ik niet meer, maar ik ben er wel benieuwd naar. Wie zou me dat kunnen vertellen?

OVER HET MAKEN VAN HISTORISCHE INTERVIEWS

Steeds meer mensen zijn geïnteresseerd in de geschiedenis van de eigen familie of van de eigen streek. Het interviewen van (oudere) mensen is een zeer directe manier om iets over het verleden te weten te komen. Vaak is het zelfs de enige manier: van het dagelijks leven van vroeger is immers maar weinig op schrift bewaard gebleven. Ogenschoonlijk is het heel eenvoudig om mensen over vroeger te laten praten. Het maken van een goed historisch interview is echter een 'vak apart' en hiervoor is nu een handleiding gepubliceerd: "Vragen over vroeger, handleiding voor het maken van historische interviews" geschreven door Jelle Hagen en uitgegeven door het Nederlands Centrum voor Volkscultuur in Utrecht. Behalve via de boekhandel is het boek ook daar verkrijgbaar (ISBN nr. 90-71840-22-0, prijs f1.19,50).

Deze handleiding is bedoeld voor beginnende (amateur-)onderzoekers, maar ook voor geschiedenisstudenten die behoefte hebben aan praktische tips. Naast allerlei technische zaken (b.v. met betrekking tot opname-apparatuur) komt aan de orde hoe je als onderzoeker de goede vragen stelt en de loop van het gesprek in de hand houdt, zodat je te weten komt wat je graag wilt horen. De goede vragen stellen en vervolgens goed luisteren is héél belangrijk. Evenals het je goed bewust zijn van het feit dat het menselijk geheugen een vertekend beeld kan het verleden kan geven: nare dingen zijn verdrongen, waar men zich toen druk over maakte speelt nu geen belangrijke rol meer, enz. Verder wordt in het boek uitvoerig ingegaan op de bewerking van het materiaal: met een bandje ben je er nog niet! Het letterlijk uittypen van een bandje kost zeer veel tijd en ook het herschrijven van de zo verkregen tekst tot een leesbaar verhaal of artikel kent zijn eigen problemen. Kortom, de nieuwe handleiding zal voor veel mensen nuttig zijn.

Overigens organiseert het Nederlands Centrum voor Volkscultuur cursussen 'historisch interview'. Adres voor inlichtingen over data en kosten: Lucasbolwerk 11, 3512 EH Utrecht, tel. 030-319997.

Tijdens de wintermaanden werden ook vroeger al veelvuldig cursusprogramma's opgesteld. De Gooi- en Eemlander van 10 september 1947 vermeldt het onderstaande programma van de Volksuniversiteit Huizen! Zoals u ziet, een zeer gevarieerd programma.

Volksuniversiteit

HUIZEN. — De Volksuniversiteit heeft voor het seizoen '47-'48 het volgende programma opgesteld:

26 September: Het hedendaags documentenonderzoek en het gebruik der ultraviolette stralen daarbij en in verdere kriminalistiek met lichtbeelden door dr. Van Ledden Hulsebosch.

23 October: De aarde en haar omgeving en Het zonnestelsel, lezing met lichtbeelden door dr. H. Groot.

20 November: De Legende van Uilenspiegel en Lamme Goedzak door Ch. de Coster en voor te dragen door Jo Sternheim.

19 December: Met de Willem Barendtsz ter walvisvaart door J. P. Strijbos met films door hemzelf opgenomen.

12 Januari '48: Op de grens van land en water, lezing door de cineast D. van Sijn.

Februari: zal nog nader worden bekend gemaakt.

Maart: Muziekavond door bekend muziekensemble.

April: Lezing over zijn reizen in Afrika door dr. P. Julien.

Bovendien zullen er bij voldoende deelneming cursussen worden georganiseerd.

HET DORP HUIZEN IN VROEGER TIJDEN

door de heer T. Kos
vroeger te HilversumInleiding

Enige tijd geleden kreeg het bestuur van de Historische Kring Huizen via de heer G.L. de Boer uit Laren (zie ook elders in dit blad) een aantal teksten van de heer T. Kos uit Hilversum (Kapittelweg 419 en later 443) over de geschiedenis van Huizen en zijn persoonlijke herinneringen. Omdat wij deze verhalen graag wilden publiceren, is geprobeerd contact te krijgen met de heer Kos; helaas bleek hij onbekend op de bij de teksten opgegeven adressen. Langs officiële weg kon verder alleen nog worden achterhaald dat hij enige tijd geleden overleden is. Op dit moment is ons dus niets bekend over eventuele familieleden en worden pogingen gedaan om in Hilversum en/of Huizen mensen te vinden die de heer Kos gekend hebben of zelfs familie van hem zijn. Als er onder onze lezers zijn die ons verder kunnen helpen, dan houden bestuur en redactie zich aanbevolen.

In dit nummer wordt een begin gemaakt met het eerste van drie delen: "Het dorp Huizen in vroeger tijden", "Het boerenbedrijf in Huizen" en "Familieverhalen, Ooitjen en Grôvader". Gezien de omvang van de teksten zal dit een serie artikelen worden en ons enige tijd bezig houden!

Het dorp Huizen in vroeger tijden1. De visserij en aanverwante bedrijven.

Sedert onheuglijke tijden is de Zuiderzee een rijk visgebied geweest. De oeverbewoners hebben daarvan geprofiteerd en de visvangst uitgeoefend. Tussen de Vecht- en Eemmond lag het Gooische vestingstadje Naarden, dat het stapelrecht bezat voor vis. Hier vond men een vissershaven en woonden vissers. Maar voor deze bedrijfsgenoten kwamen moeilijkheden, toen in het jaar 1683 de nederlandse vestingbouwkundige Menno van Coehoorn de opdracht kreeg, het stadje van nieuwe vestingmuren, bastions en kazematten te voorzien. Het gevolg hiervan was, dat de vissershaven gesloten werd en de vissers met hun schuiten vertrekken moesten. De mannen vonden een nieuwe woonplaats in het naburige dorp Huizen. Dat gaf wel moeilijkheden, want het dorp lag op enige afstand van de zee en bezat bovendien geen haven. Maar deze mannen van het St. Petrusgilde wisten de moeilijkheden te overwinnen. Aan de rand van het dorp, aan de Koedijk, bouwden zij hun nieuwe woningen, lage vissershuisjes. Maar staande op de Koedijk, konden zij hun scheepjes op zee zien liggen. Op de rede bouwde men een straat, recht in zee gaande. Bij laag water bleef de straat zichtbaar, echter niet bij hoog water. Aan deze straat konden de vissers hun lading lossen. De vis werd nu geladen op tweewielige karren, voorzien van grote raderen, de z.g. botkarren. Zo werd de vis aan wal gebracht. En al schokkende reden de karren over het Harde (een deel van de Oostermeent) naar het dorp. Hier werd de vis aan de visventers doorverkocht. Deze visventers trachtten hun koopwaar in wijde omtrek aan de man te brengen. Men ging zelfs tot aan de Vechtstreek.

Het gemis van een zeehaven, waar de botters een veilige ligplaats konden vinden, werd vooral in de winter als de stormen woedden pijnlijk gevoeld. Velen zochten wel in de haven van Muiden een rustige ligplaats, maar toch kwam telkens de wens naar voren om een eigen haven te hebben.

Visseren zijn mensen van weinig woorden, zo ook de vissers van Huizen. Maar één van hen, Jan van Amstel, vormde hierop een uitzondering. Hij werd namens de vakgenoten naar het koninklijk paleis te Soestdijk gezonden om bij de koning te pleiten voor de aanleg van een haven. Aanvankelijk had hij weinig succes. Eerst ging hij naar Koning Willem I, toen bij Willem II en later bij Willem III. Van deze koning kreeg hij de gewenste toestemming. In het jaar 1854 werd het havenkanaal gegraven en kwam er een einde aan het ongemak. Een nieuw tijdperk voor de visserij en voor het dorp Huizen brak aan. Vissers uit Huizen werden algemeen Gooiers genoemd. Verhuizing van Naarden naar Huizen zal daarvan wel de oorzaak geweest zijn.

Opbloei van de visserij.

Gunstig waren door de openstelling van de haven de gevolgen voor de visserij en aanverwante bedrijven. De Zuiderzee leverde omstreeks 1860 grote hoeveelheden vis op. De vraag naar vis (vooral naar bokking) was groot en de prijzen vielen mee. Het aantal botters nam toe en de vraag naar vissersknechten was zo groot, dat zelfs uit andere Zuiderzeedorpen b.v. Spakenburg personeel betrokken moest worden. Deze knechten kregen behalve een vast weekloon ook een deel van de besomming, die de schipper maakte. Het loon van een vissersknecht was in die dagen niet slecht: gemiddeld bedroeg het weekloon + fl. 12. Dit loon stak gunstig af bij dat van de landarbeiders in het Gooi, die niet meer dan fl. 6,- per week thuisbrachten en waarmee moeder de vrouw maar moest zien rond te komen.

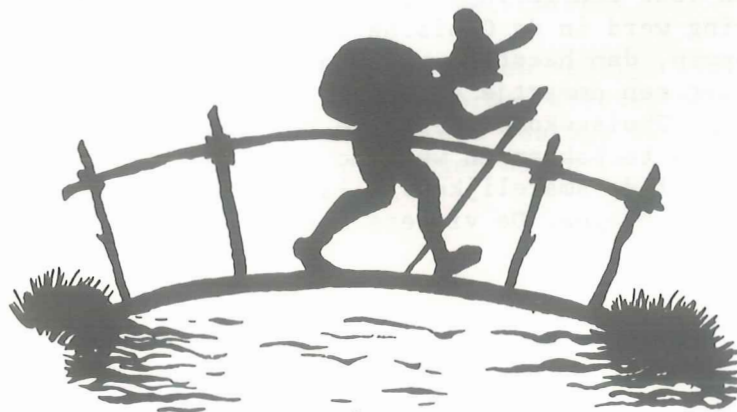
De bemanning van een botter bestond gewoonlijk uit een schipper, meestal de eigenaar van het vaartuig, en een knecht. Had de schipper staand want (netten, die in de zeebodem met stokken vastgestoken werd), dan was een derde knecht (z.g. darde man) nodig. De voeding aan boord was wel voldoende maar eenzijdig. Veel tijd om warm eten te bereiden in het vooronder (vronger) was er niet. Met behulp van karnemelk, die toen 1 ct. per liter kostte, en gruttemeel werd beslag gemaakt, waarvan men dikke pannenkoeken (krijters) bakte. Pap van karnemelkse grutten bood zo nu en dan wat afwisseling. Aangevuld werd het maal met gebakken verse vis: groene haring, bot of schol. Roggebrood, dat lang houdbaar bleef, ook weer met gebakken vis werd genuttigd bij de broodmaaltijden. Als op zaterdag de schuiten in de thuishaven lagen, werd de kostmand (provisiemand) opnieuw gevuld voor de komende week. De gevulde mand voelde zwaar aan, want er waren gezonde kostgangers aan boord.

Als in de maand Mei de temperatuur steeg, verminderde de kwaliteit van de haring snel en was ze minder geschikt om tot bokking verwerkt te worden. Gelegenheidshandelaars spoedden zich dan met handkar of kruiwagen naar de haven en kochten voor een geringe prijs een partij haring. Deze ongezouten z.g. groene haring werd in de Gooische dorpen uitgevent. Verscheen in een straat zo'n koopman, dan haastten vrouwen en kinderen zich naar de kar. Zij waren gewapend met een emmertje en voor de prijs van 1 dubbeltje werd dit gevuld met haring. Thuisgekomen begon de huisvrouw de vis schoon te maken, te zouten en meteen te bakken en wel voor vele maaltijden tegelijk. Want in azijn bewaard, bleef de smakelijke vis lange tijd goed. En dat was dan het slot van de haringcampagne. De vissers konden hun haringnetten opbergen tot het volgende seizoen.

Men informeerde inmiddels, of een andere trekvis door de zeegaten Marsdiep en Vlie de Zuiderzee binnentrok, n.l. de ansjovis. Was dit het geval, dan haalden de vissers hun fijne en dure ansjovisnetten van de zolder en het nieuwe avontuur begon. Deze sierlijk geschubde visjes werden door zouters gekocht en op lange tafels uitgestort en bewerkt. De visjes werden gekopt en op hoopjes gelegd om vervolgens in grote tonnen bewaard te worden, nadat ze eerst flink gezouten waren. Later werden zij in kleine tonnen (ankers), ieder 30 kg vis bevattend, opnieuw ingelegd. Deze ansjovis onder de pekel gehouden kon men jaren lang bewaren. Daar de vangsten in verschillende jaren uiteenliepen en de vraag naar dit product ongelijk was, schommelden de prijzen sterk. Waren in een bepaald jaar de vangsten groot en de vraag naar deze lekkernij gering, dan zakte de prijs in tot wel fl. 8,- per anker. Was in een ander jaar de vangst klein en de vraag groot dan steeg de prijs wel tot ver boven fl. 100,- per anker. Er werd dan ook door de handelaren in deze vis vaak gespeculeerd. Spottend werd de ansjovis wel eens aangeduid als het visje met de gouden staart. In de Zuiderzeedorpen hebben velen hun zuurverdiende geld verloren met speculatie in ansjovis. Volgens ingewijden woonde er in Huizen één man, die met speculatie in ansjovis een vermogen verdiend had.

Waar is Dirk-om?

In de kringen van de vishandelaren liep één man rond, die flink van de tongriem gesneden was, n.l. Dirk-om. In een jaar met rijke ansjovisvangsten had hij een avontuurlijk plan bedacht. Misschien werd in dat jaar een flinke hoeveelheid vis naar boven gebracht, waarschijnlijk meer dan honderdduizend ankers. En de speculatie in ansjovis zou opbloeien. Onze avonturier besprak met belanghebbenden een fantastisch plan. Alle geïnteresseerden moesten de gladde vogel een som geld ter hand stellen. Dirk-om zou met dit bedrag naar Enkhuizen reizen, waar het middelpunt van de aanvoer en verwerking van ansjovis was. Daar zou de commissionair een deel van de verse vis opkopen. En dan maar afwachten, tot de vraag naar het product, vooral uit Duitsland, zou toenemen en de prijs zou oplopen. Met een zwaar gevulde buidel reisde Dirk-om weg en ieder vroeg zich af, hoe deze affaire zou verlopen. Nu, het liep mis, want Dirk-om is nooit in Enkhuizen aangekomen. Ook niet in de Lemmer of Monnikendam, waar men zich eveneens bezig hield met de inleg van ansjovis. Dirk-om was en bleef spoorloos. Aangifte bij de politie volgde, maar ook deze kon de delinquent niet te pakken krijgen. Met de trein was Dirk-om naar Rotterdam vertrokken. Daar had hij passage besproken op een landverhuizersschip en was naar de Nieuwe Wereld gereisd. Daar wilde hij fortuin maken. Het lukte hem echter niet. Tegenslag op tegenslag was zijn deel. Berooid en ontredderd zwierf hij daar rond, in een omgeving zo totaal verschillend van de toestanden in het oude zeedorp, waar hij geboren was. Hij besloot om maar weer naar Europa terug te gaan. In Nederland durfde hij niet te komen, omdat hij daar nog een gevangenisstraf moest uitzitten wegens verduistering. Zou hij in België veilig zijn voor de Hollandsche justitie? Hij waagde het erop en bereikte per schip Antwerpen.

Hoe ging het verder met de avonturier? Een dorpsgenoot van hem wandelde op zekere dag over het marktplaatsje van het Vlaamse stadje Sint Nicolaas. Stomverbaasd was hij, toen hij in een stalletje Dirk-om zag, omringd met vaten Hollandse maatjesharing. Niet altijd is Dirk-om in België gebleven. Twee ongetrouwde zusters, niet onbemiddeld, hadden beklag met hun dolende broer. Zij wisten met de benadeelden van hem een overeenkomst te treffen. Deze mensen werden schadeloos gesteld en trokken hun aanklacht bij de justitie in. De aanklacht werd geseponneerd en de veroordeelde kon naar zijn dorp terug keren.

Maar onbetrouwbaar bleef hij. Zijn neven, eigenaars van een exportrokerij, gaven hem opdracht als commissionair, bij de verkoop van bokking, in Keulen op te treden. Hij kreeg de uitdrukkelijke opdracht alle inkomsten en uitgaven te noteren en bij terugkomst in Huizen verantwoording af te leggen. Ook nu weer beloofde Dirk-om koeien met gouden horens. Maar ook deze nieuwe opdracht was geen succes. Hij verkocht de bokking en inde het geld, maar verzuimde de ontvangen posten op te schrijven. Dirk-om had een goede eetlust en de gehele dag dorst. Het Kölner Löwenbrau bier smaakte hem best. En de notities van de dagelijkse uitgaven bleven achterwege. Als het haringseizoen is afgelopen keert Dirk-om naar Huizen terug. In het kantoor van de exporteurs gekomen, gooit hij de buidel met het weinig overgebleven geld op tafel, onder de uitroep: Tel zelf maar na! De visrokers achtten zich genomen en het experiment werd niet herhaald.

WORDT VERVOLGD

BERICHTENBLADEN UIT VOORGAANDE JAREN

Speciaal voor onze nieuwe leden: het is mogelijk om de berichtenbladen van voorgaande jaren alsnog in uw bezit te krijgen. De jaargangen variëren in aantal pagina's en daardoor ook in prijs. Wilt u de jaargangen aanvragen bij mw. T. Rooth (adres op pag. 2)?

1e jaargang	1980	f1. 3,75
2e jaargang	1981	f1. 3,75
3e jaargang	1982	f1. 3,75
4e jaargang	1983	f1. 3,75
5e jaargang	1984	f1. 3,75
6e jaargang	1985	f1. 7,50
7e jaargang	1986	f1. 7,50
8e jaargang	1987	f1. 7,50
9e jaargang	1988	f1. 10,00
10e jaargang	1989	f1. 10,00
11e jaargang	1990	f1. 10,00
12e jaargang	1991	f1. 10,00
13e jaargang	1992	f1. 10,00

